

Креативний простір України та світу

Колективна монографія

УДК 009:3(082)
К79

К79 **Креативний простір України та світу:** кол. моногр. – Харків: СГ НТМ «Новий курс», 2022. – 264 с.

ISBN 978-617-7886-35-7

Рецензенти

Штулер Ірина Юрїївна,
*доктор економічних наук, професор,
перший проректор ВНЗ «Національна академія управління»*

Погорїла Світлана Григорїївна,
*кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри славїстичної філологїї,
педагогіки і методики викладання
Білоцерківського національного аграрного університету*

Харченко Артем Вікторович,
*кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри українознавства, культурологїї та історїї науки
Національного технічного університету
«Харківський політехнічний інститут»*

*Рекомендовано до друку редакційною колегією збірника наукових праць
«Соціально-гуманітарний вісник» (протокол № 2-мн від 23.04.2022)*

У монографії висвітлюються актуальні питання сучасного розвитку соціально-гуманітарної сфери України та світу. Досліджуються проблеми креативного розвитку педагогіки, соціології, філософії, психології, соціальних комунікацій, спорту, фізичної культури, туризму, мистецтвознавства, культурології, філології, історії, економіки, управління, права. Монографія буде корисною науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, а також широкому колу осіб, які цікавляться питаннями сучасного розвитку соціально-гуманітарної сфери.

ISBN 978-617-7886-35-7

© СГ НТМ «Новий курс», 2022
© Автори, 2022

Розділ перший.**Педагогіка, соціологія, філософія, психологія,
соціальні комунікації**

1.1.	Викладання дисципліни «Педагогіка» у форматі змішаного навчання	...	6
1.2.	Methodical approaches to the formation of geological and geomorphological skills of students in the study of school geography	...	9
1.3.	Cartometric knowledge and skills as a component of cartographic literacy of schoolchildren	...	16
1.4.	The role of industrial practice in the formation of professional and pedagogical competence of the future teacher of geography	...	21
1.5.	Formation of an athlete's personality and development of his human capital as an object of educational policy in the field of sports	...	29
1.6.	Features of the introduction of specialized training of high school students in sports	...	36
1.7.	Professional competence as a normative complex-integrative characteristic of the personality of a future physical education teacher	...	42
1.8.	The essence of professional training of future teachers of physical culture in a pedagogical institution of higher education	...	47
1.9.	Organizing and conducting physical education classes with students of the special medical group in higher education institutions	...	52
1.10.	Synergistic approach of improvement of professional competence of physical culture teacher	...	56
1.11.	Основні аспекти підготовленості фахівців економічного напрямку до дотримання культури професійного спілкування	...	64
1.12.	Освіта під прицілом: історія і сучасність	...	70
1.13.	Особливості вертикальної гендерної сегрегації в університеті (на прикладі Варшавського та Чернівецького університетів)	...	79

1.14.	Application of integrated technologies in the system «General educational institution – institution of higher education» in preparing future specialists-teachers of ecological and biological industry	...	83
1.15.	V. O. Sukhomlynskyi ideas in the modern educational space of preschool education institution (Online club "Vasil Sukhomlynskyi and the present")	...	89

Розділ другий.

Мистецтвознавство, культурологія, філологія, історія

2.1.	Концептосистема матримоніального конфліктного розмовного дискурсу	...	97
2.2.	Знахідки мечів у скарбах доби бронзи Закарпаття	...	103
2.3.	Секуляризація культури та формування «секулярних релігій» у сучасній культурі	...	111
2.4.	Особливості дизайн-проекування рекламних фотографічних композицій	...	116
2.5.	Категорія дивного у мовній картині світу Р. Рігза («Казки про дивних»)	...	124
2.6.	Вплив соціолінгвістичних чинників на запозичення в англomовному медичному дискурсі	...	131
2.7.	Особливості людиноцентризму як сучасного інструменту розвитку культурно-креативного простору в Україні	...	139

Розділ третій.

Спорт, фізична культура, рекреація, туризм

3.1.	Напрями впровадження інновацій в туристичному бізнесі	...	144
3.2.	Training tools and the direction of their use in improving the physical qualities of wrestlers	...	149
3.3.	Характеристика екотуристичного потенціалу України в умовах війни	...	154
3.4.	Organization of animation programs in different types of youth tourism	...	162
3.5.	Гастрономічний туризм: поняття та класифікаційні ознаки	...	169
3.6.	Vaccination as one of key elements of health save	...	174
3.7.	Розвиток системи пілатес в історичному контексті	...	178

Розділ четвертий.
Економіка, юриспруденція, політика,
публічне адміністрування

4.1.	Проблеми становлення та перспективи ефективного розвитку репутаційного менеджменту українських підприємств і організацій за глобалізаційних умов	...	184
4.2.	Застосування уніфікованих стратегій розвитку моніторингу логістичної діяльності українських підприємств та європейської співдружності	...	189
4.3.	Характеристика державного регулювання господарської діяльності	...	198
4.4.	Соціальний збиток від дорожньо-транспортних пригод на автомобільному транспорті в Україні	...	205
4.5.	Біоекономіка: соціально-економічний аспект	...	209
4.6.	Фінансовий потенціал підприємства: сутність та підходи до оцінювання	...	217
4.7.	Вплив війни на туристичний бренд України	...	223
4.8.	Financial instruments as a tool to support the economy: Ukrainian and international experience	...	227
4.9.	Ensuring competitiveness and development of self-government through mechanisms of management of health and sustainable education	...	233
4.10.	Теоретичні аспекти організаційно-економічного забезпечення інноваційного розвитку	...	237
4.11.	Інновації – основа розвитку економіки України	...	247
4.12.	Економічна наука в Харкові (від Т. Степанова до І. Сокальського)	...	255

6. Інформаційний збірник міністерства освіти і науки України. – Київ: Педагогічна преса, 2004. – №6. – С. 32.
7. Котова О. В. Теоретичні аспекти профільного навчання в старшій школі. Молода спортивна наука України: зб. наук. пр. в галузі фіз. культ. та спорту. Л., 2006. – № 10. – С. 13-41.
8. Котова О. В. Профільне навчання в старшій школі в умовах реформування освіти. Здоров'я і освіта: проблеми та перспективи: матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф. Донецьк, 2006. – С. 173-174.
9. Котова О. В. Принципи організації профільного навчання у старшій школі. Освіта на Луганщині. 2008. – № 1(28). – С. 52-55.
10. Котова О. В. Профільне навчання старшокласників в умовах сучасної школи: про підсилення антропологічних складових освіти. ПостМетодика. – Мелітополь, 2008. – № 7(84). – С. 329-333.
11. Організація профільного навчання. Довідник вчителя фізичної культури в запитаннях та відповідях. – Харків: «Ранок», 2007. – 180 с.
12. Шиян Н. І. Дидактичні засади профільного навчання у загальноосвітній школі сільської місцевості: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня док-ра пед.наук. – Харків, 2005. – 40 с.

Andrii Protsenko

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor
Bogdan Khmelnsky Melitopol State Pedagogical University

Oleksandr Kyrienko

Bogdan Khmelnsky Melitopol State Pedagogical University

1.7. Professional competence as a normative complex-integrative characteristic of the personality of a future physical education teacher

A physical education teacher is a pedagogical worker, a specialist in physical culture and sports, who has higher or special pedagogical education and the appropriate educational and qualification level, who organizes and carries out educational work with students of secondary schools to form their physical culture, promote harmonious development of personality, formation of positive character traits, strengthening of health, improvement of physical and psychological preparation for active life.

Dynamic social and cultural transformations, deep transformations in the educational sphere, accompanying the integration of Ukraine into the European educational community, cause continuous changes in the professional activities of modern teachers. It is impossible for a modern specialist to prepare for the requirements of the present only by expanding the subject content of professional training, because they have a supra-subject character and have a certain universality. Preparedness for professional activity today is not limited to a systematic set of knowledge, skills and abilities – it requires certain socially and professionally significant qualities, established motives, a conscious need for professional growth and self-development and more. This objectively determines the reorientation of education systems to the competency paradigm [11].

In modern pedagogy, the professional competence of teachers is actively studied, and approaches to the disclosure of its essence and

structure vary considerably. A significant contribution to the development of the competency approach was made by A. V. Khutorsky, M. S. Golovan, I. A. Zyazyun, I. O. Winter, L. M. Mitina, V. V. Yagupov, V. I. Whistler and others.

Analysis of theoretical and methodological sources [1, 2, 4, 7, 8, 9] allowed us to conclude that competence characterizes the ability of the individual to successfully implement certain functions, activities or solutions to tasks that are external to the individual and caused by social requirements and individual needs. Competence is formed and manifested in the activity, and therefore is a complex, multifaceted and multifaceted characteristics of this activity in accordance with the social order to it. As a realized potential of the individual, competence exists as a complex complex characteristic, a system of personal resources (knowledge, skills, methods of action, motives, attitudes, personal qualities, values, etc.), which ensure the effective operation of the specialist.

We will understand professional competence as a normative complex-integrative characteristic of personality, which determines its readiness and ability to perform the functions of professional activity and effective solution of typical professional tasks, focuses it on continuous professional self-improvement and self-realization based on creative use of acquired knowledge, professional and life experience. , values, abilities and professionally significant qualities [11, 12].

To describe professional competence, it is necessary to use several groups of criteria, which include:

- objective criteria – a person’s compliance with the requirements of the profession, its contribution to social practice. Subjective criteria – compliance of the profession with the requirements of man, his motives, inclinations; human satisfaction with the profession;

- performance criteria – achieving the desired results of society. Procedural criteria – the use of socially acceptable methods, techniques, technologies of professional activity;

- normative criteria – mastering and reproduction of norms, rules, standards of the profession. Individual-variable criteria – individualization of work, self-realization of personal needs, manifestation of identity;

- criteria of the current level – the current level of professional development. Prognostic criteria – growth prospects, the area of immediate professional development and self-development;

- criteria of professional training – willingness to accept the professional experience of others, professional openness. Creative criteria –

the desire to go beyond the profession, to transform its experience, to enrich the personal creative contribution;

- criteria of social activity and competitiveness - the ability to interest society in the results of their work, to draw attention to the urgent needs of the profession in the internal professional locus of control. Criteria of professional commitment – professional honor and dignity;

- qualitative and quantitative criteria – assessment of professionalism in quality parameters and quantitative indicators [11].

Since professional competence characterizes the activities of a specialist, it is appropriate to determine the structure of competence in relation to the structure of professional activity, which, as noted by MS Golovan includes the following components: awareness of needs, motivation, choice of activities [1, p. 28]. Awareness of the need and the formation of the motive requires a purposeful choice of ways and means of meeting the need, taking into account their own values. Choosing a course of action and planning activities requires special knowledge, developed cognitive skills, the ability to search, recover, creatively rethink information about how to implement and patterns of planned activities and related processes. This, in turn, will contribute to an informed and responsible choice of ways, means and methods of implementation. Execution of the planned actions requires the developed skills, mastery of methods of action, as well as significant emotional and volitional efforts.

Therefore, in the structure of professional competence of future physical education teachers there are at least three mandatory elements:

1. Personality-motivational – a system of qualities and personality traits that affect the outcome of professional activities. Motivation is a prerequisite, driving force and an important regulator of professional activity and development of professional competence. It includes all kinds of motivations: motives, needs, interests, aspirations, goals, ideals, etc., through which professional activity acquires personal meaning for the teacher – including the need for self-improvement, self-development and creative self-realization.

T. I. Levchenko points out that motivation «realizes human life relationships, regulates the processes of formation, development, transformation of personality. Motivation motivates actions, human behavior, determines the selectivity of the processes of perception, attention, memory, thinking, imagination, provides a choice of goals and means to achieve them, directs activities and actions to motivational objects, goals, supports the direction and intensity, regulates, controls the implementation of intentions, promotes the choice of new techniques and strategies for the implementation

of a particular motive» [5, p. 10]. There are three groups of motives for teaching: the internal need to work in a particular subject; the need to work with people (teach and educate them), which is based on awareness of their abilities, character, vocation; the need associated with the role due to the forced choice of profession, forced to solve the problems proposed by the profession [11]. Strong motivation can compensate for gaps in the development of some professionally important qualities, but weak motivation is almost impossible to compensate. Thus, the personal-motivational element of professional competence is system-forming.

2. Content – a system of professionally necessary knowledge and cognitive skills necessary for the effective performance of professional functions. Pedagogical, psychological, methodological, biological knowledge, as well as knowledge of physical culture and sports are professionally necessary for a future physical education teacher. It is important to know about yourself, your own abilities, needs, interests, as well as skills and abilities to work with information – search, analysis, comparison, systematization, generalization, etc.

In the process of learning theoretical knowledge goes through a number of stages – they are transformed from basic knowledge that exists in the individual in the form of concepts and judgments, in substantiating knowledge (laws, theories, rules, etc.), and from them by logical methods – in inferior knowledge [4, p. 65]. Knowledge is the foundation of competencies according to the TUNING methodology, which considers them as a dynamic combination of knowledge, understanding, skills, abilities and abilities and is formed in different disciplines and assessed at different stages [3, p. 7]. Professional knowledge should be formed at all levels: methodological (knowledge of patterns of development, conditionality of educational goals, etc.); theoretical (knowledge of laws, principles, rules of pedagogy and psychology, basic forms of activity, etc.); methodical (level of designing the educational process); technological (the level of solving practical problems of teaching and education in specific conditions) [10, p. 27]. Strong systemic professional knowledge is the basis of worldview, a condition of creative self-realization, development of abilities and talents of future teachers.

3. Operational – a system of skills, abilities and methods of action necessary for the effective implementation of the functions of professional activity. To this element we include the possession of tools, methods, techniques and technologies of professional activity based on the creative use of professional knowledge; skills and abilities of organization of

pedagogical interaction, coordination of efforts of all participants of pedagogical process; managing other people's activities, etc.

All the professional skills of a future physical education teacher are possible, as suggested by R. V. Maslyuk, divided into blocks: communication-organizational, control-evaluation, personal-behavioral, operational-managerial, creative, gnostic, methodical [6, p. 64]. Operational element of professional competence of the future physical education teacher involves active development of means and methods of physical education and training, the ability to provide an individual approach to physical development of students, active subject-subject interaction of teachers and students.

Sources

1. Головань М. С. Компетенція і компетентність: досвід теорії, теорія досвіду. Вища освіта України. 2008. – №3. – С. 23-30.
2. Донченко Л. М., Непша О. В., Зав'ялова Т. В., Іванова В. М. Особливості формування професійно важливих компетенцій майбутніх учителів географії в процесі практичної підготовки. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах: зб. наук. пр. 2020. – Вип. 69. – Т. 2. – С. 112-117.
3. Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система: довідник користувача/пер. з англ.; за ред. д-ра техн. наук, проф. Ю. М. Рашкевича та д-ра пед. наук, доц. Ж. В. Таланової. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2015. – 106 с.
4. Заблоцька О. С. Компетентнісний підхід як освітня інновація: порівняльний аналіз. Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. 2008. – Вип. 40. – С. 63-68.
5. Левченко Т. І. Модифікація суб'єкта в річних видах діяльності; Монографія. Вінниця: «Нова книга», 2011. – 448 с.
6. Маслюк Р. В. Професійна підготовка майбутніх учителів фізичної культури в системі «педагогічний коледж – педагогічний університет»: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. Умань, 2015. – 286 с.
7. Непша О. В. Педагогічні умови формування професійної компетентності майбутніх учителів географії під час педагогічної практики. Географія та туризм: Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції Харківського національного педагогічного університету ім. Г. С. Сковороди (26 лютого 2020 р., м. Харків) Харків: ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, 2020. – С. 32-36.
8. Непша О. В., Гришко С. В., Блищик М. В., Педерій Д. М. Формування професійно-педагогічної компетентності майбутнього вчителя географії в процесі виробничої практики. Актуальные научные исследования в современном мире // Журнал. Переяслав, 2020. Вип. 11(67). – Ч. 8. – С. 134-139.
9. Непша О. В., Гришко С. В. Роль навчальних практик у формуванні професійних компетенцій майбутніх вчителів географії. Збірник тез за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції «Філософські обрії сьогодення» 19 листопада 2020 р. Херсон: ХДАЕУ, 2020. – С. 91-93.
10. Педагогічна майстерність: підручник / І. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко, І. Ф. Кривонос та ін.; за ред. І. А. Зязюна. – К: СПД Богданова А. М., 2008. – 376 с.
11. Проценко А. А. Формування професійної компетентності майбутніх учителів фізичної культури у процесі виробничої практики: автореф. дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.04. Кропивницький, 2018. – 20 с.
12. Проценко А. А., Котова О. В., Суханова Г. П. Роль педагогічної практики у формуванні професійних компетенцій майбутніх учителів. Збірник тез за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції «Філософські обрії сьогодення» 19 листопада 2020 р. Херсон: ХДАЕУ, 2020. – С. 100-103.